

KSS:n ”kesäpojat” vuonna 1921

1920-luvun alussa pakolaisvirta Itä-Karjalasta oli vilkkaimmillaan ja avuntarve suuri. Päävastuun otti valtio perustamalla pakolaisavustuskeskuksen.

Karjalan Sivistysseura keskitti vähäiset taloudelliset voimavaransa erilaisiin koulutusavustuksiin ja heimosodissa kaatuneiden omaisten taloudelliseen tukemiseen.

Kevättalvella 1921 puheenjohtaja Aleksei Mitro toi esille ajatuksen Kuusamon pakolaisleirillä olevien karjalaislasten sijoittamisesta kesän ajaksi Sisä-Suomeen. Kelpo ihmisten parissa vietetyn kesän aikana lapsiin voisi jäädä ehkä niitä ihmisyyden ituja, jotka voisivat kannustaa pitemmällekin elämän varrella.

Asiaa pohdittiin seuran johtokunnan kokouksessa 12. p:nä toukokuuta. Hanketta päätettiin ryhtyä viemään eteenpäin, ja sanomalehtiin toimitettiin ilmoitus:

Karjalaispakolaisten lapsia hoivaamaan

Niitä suomalaisia, jotka tahtovat ottaa kesän ajaksi hoivaansa kovaosaisia karjalaispakolaisten lapsia, pyydetään ilmoittautumaan t. 25. päivään mennessä allekirjoittaneelle Karjalan Sivistysseuran puheenjohtajalle osoitteella: Jyväskylä.

Kun täällä on voitu vieraiden maiden lapsille tarjota hoivaa ja kesävirikistystä, niin kaipa tahdottanee tämä hyve kohdistaa myöskin heimolaistemme lapsiin, jotka kodittomina ja puutetta kärsien satalukuisena joukkona toivovat apuamme. Lasten, joista vain 10—16-vuotiaitten sijoitus tänne kauemmas Suomeen voi tulla kysymykseen, tarpeista, matkasta ym. halukkaat auttajat voivat saada tietoja allekirjoittaneelta:

Jyväskylässä, toukokuun 13. p:nä 1921

A. Mitro

Oheinen vetoamus julkaistiin ainakin Helsingin Sanomissa, Uudessa Suomessa, Savon Sanomissa, Vaasassa ja Keski-suomalaisessa. Seuraavassa johtokunnan kokouksessa 27. p:nä toukokuuta voitiin todeta, että halukkaita holhoojia oli ilmoittautunut odotettuakin enemmän, peräti 43 henkilöä eri puolilta maata, enimmäkseen kuitenkin Pohjanmaalta.

Yhteisenä piirteenä oli, että useimmat halusivat 14—15-vuotiaan tytön; pojilla ei ollut paljonkaan kysyntää. Monet halusivat tietää, voiko holhotilla teettää pikkuaskareita, kuten esim. lasten kaitsemista ja karjan paimentamista. Kysyttiin myös, miten matkakustannukset järjestetään. Muutamat halusivat tietää etukäteen, ovatko lapset terveitä ja puhuvatko he suomea. Joku ilmoitti haluavansa uhtualaisia lapsia, jos mahdollista.

Kiertokirjeessään kesäholhoteista kiinnostuneille Mitro ilmoitti heti alkuun, että kielivaikeuksia ei ainakaan tule: lapset puhuvat kalevalaista murretta eli siis varsin hyvää suomen kieltä. ”Samalla tahdon huomauttaa”, jatkoi Mitro, ”että hoivaanne annettavalla lapsella voitte teettää haluamiinne pikku askareita kuitenkin silmällä pitäen, että hänen oleskelunsa luonanne tulee kaikessa tapauksessa hänelle vir-

kistykseksi ja herättää hänessä kiintymystä maahamme ja heimolaisiinsa täällä!”

Sivistysseura edellytti, että lapsia hoiviinsa ottavat maksavat näiden matkakulut Kajaanin tai Oulun asemalta ja takaisin. Tämä vaatimus pudotti joitakin halukkaita, samoin se, että pakolaisleireiltä ei löytynyt ainuttakaan lähtemään halukasta tyttölasta.

Kesäkuun alussa kaikki oli valmista, holhoojat ja holhotit oli seulottu. Pojat, kaiken kaikkiaan 22, saapuivat junalla ryhmissä ja yksitellen Jyväskylään, mistä Mitro heidät toimitti eteenpäin sovittuihin paikkoihin, kenet laivalla, kenet milläkin kulkuneuvolla.

Karjalaispojista, jotka näin rohkenevat lähteä yksin maailmalle, oli yli puolet Uhtuan kylistä Alajärvestä, Jyväskylästä ja kirkolta, Vuokkiniemestä muutamia; loput olivat Kontokin, Pistojärven, Rukajärven ja Kiimasjärven poikia. Vanhimmalla oli ikää 15 vuotta, nuorimmalla 12 vuotta. Useimmat olivat täysorpoja tai puoli-orpoja tai sitten heidän vanhemmista ei noina sekavina aikoina ollut mitään tietoa.

Ivan Denisoff, 14 v, Vuokkiniemi

Mikko Feodoroff, 15 v, Kiimasjärvi, Nokeus

Johannes Haurinen, 15 v, Uhtua

Simo Iivonen, 15 v, Uhtua

Niku Jaakkola, 15 v, Uhtua

Simo Jaakkola, 14 v, Uhtua

Simo Jaakkonen, 15 v, Uhtua

Timo Jaakkonen, 14 v, Uhtua

Huoti Jokela, 14 v, Uhtua

Timo Lehtola, 14 v, Uhtua

Ivan Loginoff, 14 v, Vuokkiniemi

Nikolai Markoff, 15 v, Rukajärvi, Tiiksi

Ivan Miinin ?

Huoti Ojala, 13 v, Uhtua

Tahvo Peksujeff, 14 v, Kontokki, Kostamus

Vasili Riikonen, 14 v, Uhtua

Taneli Riikola, 14 v, Uhtua

Aleksi Siikonen, 14 v, Uhtua, Jyväskylä

Janne Siikonen, 15 v, Uhtua, Jyväskylä

Juho Siikonen, 15 v, Uhtua

Heikki Vesikivi, 12 v, Pistojärvi

Aleksi Vilu, 13 v, Uhtua

Syksyn tullessa kävi selville, että kokeilu oli onnistunut hyvin. Karjalaispojat olivat viihtyneet mainiosti ja isäntäväkikin piti vilkkaista holhoteistaan, kuten seuraavista kirjeotteista ilmenee:

Härmä, 18.11.1921. Saan ilmoittaa, että pakolaispoika Juho Loginoff on ollut huostassani siitä asti kun hänet lähetitte. Hän on tyytyväinen oloonsa, osaa jo kirjoittaa ja lukea, ei uhkaa pois lähteä ennenkuin pääsee kotiinsa vapaasti. Kansakouluun en häntä tilanpuutteen vuoksi saa enkä voisi-kaan niin suuriin kustannuksiin ryhtyä, sillä ulkokuntalaiset saavat maksaa noin 1 600 mk talvesta, jos tilaa sattuu löyty- mään. Pienten kouluun, jos sellainen joulun jälkeen alkaa, voin kyllä hänet laittaa.

Kuopio, 14.10.1921. Arvoisan kirjeenne johdosta kunnioittaen ilmoitan, että luonani oleskelevat pojat Juho Siikonen ja Ivan Miinin voivat hyvin. He olivat lukutaitoisia jo saapuessaan, joten oli helppo ohjailla heitä kesän aikana. Pojat ovat harjoitelleet niin lukua kuin laskutaitoakin ohjauksessa. Kansakouluun sijoittamista en ole pitänyt tar-

peellisena, kun se pitäisi aloittaa aivan alusta ja tulisi verrat kalliiksi.

Syyskuun 1. päivästä sijoitin pojat kauppias Konttiselle juoksupojiksi, joten nyt ansaitsevat leipänsä ja vaatteensa.

Juho Siikonen käypi Liikeapulaisten iltakoulua, mutta Iivo Miinin kieltäytyi menemästä kouluun. Ensi syksynä pidän huolen, että Miininkin menee iltakouluun.

Sysmä, 3.10.1921. Uhtualainen Timo Lehtola on ollut luonani neljä kuukautta. Pojalla on nyt ikävä pohjoiseen päin. Lupasin huoltaa poikaa kesän ajan, jonka vuoksi on aika palauttaa hänet, etenkin kun hänen mieltensä palaa uusiin vaiheisiin. Saatan siis Timon ensi sunnuntaina Suopellon laivalaituriin, josta hän tulee Taru-laivalla Jyväskylään.

Laihia, 30.11.1921. Karjalan pakolaispoika Simo Jaakkonen on nyt ollut kesän ja syksyn luonani. Olemme päättäneet syödä yhtä leipää vielä eteenpäinkin ainakin vuoden. Kouluun poika ei sano haluavansa, koska osaa kirjoittaa suomea ja venäjää.

Osa pojista viiپی, kuten kirjeistä käy ilmi, hoitopaikkaan yli talven ja vielä seuraavan kesänkin, toiset palasivat takaisin pakolaisleireille, joidenkin vanhempiin oli saatu yhteys jne. Jonkin verran kesähoidokkeja kyseltiin vielä seuraavanakin vuonna, mutta pakolaisten huoltotilanne oli jo sikäli muuttunut ja vakiintunut, ettei poikiakaan enää ollut saatavissa. — SV

Karjalan Heimon seuraavaan numeroon tarkoitettun aineiston tulee olla toimituksessa viimeistään 16.5. Tämä koskee nimenomaan kirjoituksia. Lehden toimittajan tavoittaa puhelimitse iltaisin (918-504 075).

Neuvosto-Karjala 1991
KANSALLINEN YLEISÖLEHTI

Neuvosto-Karjala
KANSALLINEN YLEISÖLEHTI
N:o 10 (14 000) Tl. vuositaito
Tilauksia, 27. lokakuuta 1991
Hinta 8 kop.

Kuukausittain maksu 100,000
Kokousmaksu 100,000

Neuvostoliiton kommunistien puolueen Karjalan aluekomitean,
Karjalan ASNT:n korkeimman neuvoston ja ministerineuvoston äänenkannattaja

Neuvosto-Karjalan nimiö uudistui perusteellisesti

Neuvosto-Karjala -lehti hosti tammikuussa ulkoasuun, erityisesti nimiötä kahteenkin otteeseen. Ensi vaiheessa puodotettiin pois kaikkien maiden proletaarit sekä selitys siitä, kenen äänenkannattaja lehti on (Nkp:n Karjalan aluekomitean, KASNT:n korkeimman neuvoston ja ministerineuvoston). Lehti ilmoitti olevansa kansallinen yleisölehti.

Tammikuun lopussa kasvojenpesu jatkui. Koko nimiö uudistettiin suomalaisen mainostoimiston ehdotuksen pohjalta niin täydellisesti, ettei vanhasta jäänyt jäljelle mitään; lehden aikoinaan saama korkea kunniamerkkikin sai luvan väistyä.

Vaikka vanhaan, perinteiseen nimiöön kajoaminen on tietysti hieman arveluttavaa, on totuuden nimessä sanottava, että tässä tapauksessa uusi on vanhaa parempi: iskevä, selkeä ja tasapainoinen, ajan henkeen sopiva.

KANSAINVÄLINEN HARMONIKKAJUHLA SATA-HÄME SOI

IKAALISISSA 7.—16.6.1991

la 15.6.
klo 13.00

"Sellanen ol' Viipuri

75 vuotta täyttävälle harmonikkataiteilijaa Aarre Lievoselle omistettu nostalginen konsertti. Esiintyjinä mm. Aarre Lievonen, Yrjö Luukkonen sekä Wiipurin Soitannollisen Kerhon suuri orkesteri. Kapellimestarina ja juontajana Ossi Runne. 70/35 mk

klo 19.00

"Matka muistoihin"

Lasse Pihlajamaan 75-vuotisjuhlakonsertti. Suuressa juhlakonsertissa mukana mm. Lasse Pihlajamaa, Raimo Pihlajamaa ja Vesa Formunen, Petri Ikkela, Matti Rantanen, Marko Valtanen, Reijo Ahonen, Jari Rahkonen, Erkki Järvenpään hanuritrio, Ikaalisten Harmonikkatrio, solisteina Tapani Kansa, Vilho Vartiainen ja Salonki-orkesteri Musikaalinen. Juontajana Sakari Warsell. 100/50 mk

Tervetuloa kotimaisiin huippukonsertteihin!

• Yli 40 konserttia, joissa esiintyy kotimaisia ja kansainvälisiä orkestereita ja solisteja. Tilaa esite!

Lipputilaukset ja tiedustelut: **SATA-HÄME SOI**
PL 37, 39501 IKAALINEN
puh. 933-869 91